

POSTANOWIENIE

11 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Mariusz Załucki (przewodniczący)

SSN Kamil Zaradkiewicz (sprawozdawca)

SSN Dariusz Pawłyszcz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 11 kwietnia 2024 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Wspólnoty Mieszkaniowej nieruchomości przy al. [...] w R.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Gdańsku
z 5 lutego 2021 r., XVI Ca 1281/19,

w sprawie z wniosku L. L. i G. L.

z udziałem O. L., D. L., M. L., S. L. i Wspólnoty Mieszkaniowej nieruchomości przy
al. [...] w R.

o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub
odrzuceniu spadku,

1) oddała skargę kasacyjną,

**2) ustala, że uczestnicy ponoszą koszty postępowania
związane ze swym udziałem w sprawie.**

Dariusz Pawłyszcz
[SOP]

Mariusz Załucki

Kamil Zaradkiewicz

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 5 lutego 2021 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku w sprawie
z wniosku małoletniej L. L. i małoletniej G. L. z udziałem małoletniej O. L., D. L., M.
L., S. L. i Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy al. [...] w R.

o zatwierdzenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po Ł. L., na skutek apelacji wnioskodawczyń od postanowienia Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku z 4 października 2019 r., zmienił zaskarżone postanowienie w punkcie 1. w ten sposób, że zatwierdził uchylenie się przez małoletnią L. L. od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po Ł. L., zmarłym 24 lipca 2014 r. w R. oraz zatwierdził uchylenie się przez małoletnią G. L. od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po Ł. L., zmarłym [...] 2014 r. w R.

Małoletnia G. L. i małoletnia L. L., reprezentowane przez przedstawicieli ustawowych – rodziców D. K. i M. L. – wniosły o zatwierdzenie ich oświadczeń o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po Ł. L. zmarłym [...] 2014 r.

Postanowieniem z 24 kwietnia 2019 r. Sąd I instancji wezwał do udziału w sprawie w charakterze uczestników postępowania: Wspólnotę Mieszkaniową Nieruchomości przy al. [...] w R., która była wnioskodawczynią w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po Ł. L. oraz uczestników wyżej wymienionego postępowania: M. L., S. L., małoletniego D. L. i małoletnią O. L.

Na rozprawie w dniu 20 września 2019 r. pełnomocnik małoletnich wnioskodawczyń oświadczył, iż wniosek podtrzymuje, a przedstawiciele ustawowi małoletnich wnioskodawczyń oświadczyli, iż składają oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po Ł. L. w imieniu ich małoletnich dzieci – G. L. i L. L.

Na rozprawie tej pełnomocnik uczestnika - Wspólnoty Mieszkaniowej wniósł o oddalenie wniosku z uwagi na to, że okoliczności wskazane w jego uzasadnieniu nie uzasadniają jego uwzględnienia. Dodał, iż przedstawiciele ustawowi małoletnich wnioskodawczyń wystąpili do Sądu I instancji z wnioskiem o zezwolenie na odrzucenie spadku w ich imieniu i byli pouczeni przez Sąd I instancji, że należy złożyć również oświadczenie o odrzuceniu spadku w imieniu małoletnich dzieci.

Postanowieniem z 4 października 2019 r. Sąd Rejonowy Gdańsk-Południe w Gdańsku oddalił wniosek.

Sąd miał na uwadze, iż wniosek w niniejszej sprawie został złożony po wejściu w życie ustawy z dnia 20 marca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 539), jednakże w sprawie mają zastosowanie przepisy w poprzednim brzmieniu obowiązującym w dacie otwarcia spadku, tj. dacie śmierci Ł. L. (24 lipca 2014 r.).

W realiach rozpoznawanej sprawy bezsporne było, że przedstawiciele ustawowi wnioskodawców będących spadkobiercami zmarłego Ł. L. nie złożyli w ich imieniu w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku. Ojciec małoletnich wnioskodawców odrzucił spadek po zmarłym w imieniu własnym 20 października 2014 r. Z tą datą rozpoczął bieg sześciomiesięczny termin na złożenie oświadczenia w imieniu dzieci, które wskutek odrzucenia spadku przez M. L.1 znalazły się w kręgu spadkobierców ustawowych dziedziczących po Ł. L.

Z wnioskiem do sądu opiekuńczego o zezwolenie na złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku po wyżej wymienionym w imieniu małoletnich dzieci D. K. i M. L. wystąpili 14 listopada 2014 r.

Postanowieniem z 12 marca 2015 r. Sąd zezwolił przedstawicielom ustawowym małoletnich na odrzucenie w ich imieniu spadku po zmarłym Ł. L. Następnie 16 kwietnia 2015 r. D. K. złożyła wniosek o wydanie odpisu prawomocnego postanowienia z 12 marca 2015 r. Przedstawiciele ustawowi nie odrzucili jednak spadku w imieniu małoletnich wnioskodawczyń.

Usprawiedliwiając uchybienie terminowi do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletnich wnioskodawczyń, strony powoływały się na błąd co do prawa. Jak wskazano we wniosku, rodzice wnioskodawczyń mieli pozostawać w błędnym przekonaniu, że wydane przez sąd rodzinny postanowienie z 12 marca 2015 r. skutkowało odrzuceniem spadku w imieniu małoletnich dzieci. Nie mieli świadomości co do konieczności złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu dzieci. O tym, że niezbędne jest złożenie takiego oświadczenia, rodzice wnioskodawczyń dowiedzieli się dopiero, gdy zgłosili się do reprezentującego ich pełnomocnika w związku z doręczeniem ojcu małoletnich wniosku Wspólnoty Mieszkaniowej o stwierdzenie nabycia spadku po Ł. L. Dopiero

wówczas miało wyjść na jaw, że strony nie odrzuciły jednak skutecznie spadku po ww. w imieniu swoich małoletnich córek.

W ocenie Sądu I instancji rodzice małoletnich wnioskodawczyń nie dołożyli należytej staranności, aby skutecznie odrzucić w ich imieniu spadek po Ł. L. Pomimo pouczenia otrzymanego od notariusza przy okazji składania oświadczenia o odrzuceniu spadku przez M. L. i pouczenia sądu rodzinnego otrzymanego po ogłoszeniu postanowienia zezwalającego na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem małoletnich córek, przedstawiciele ustawowi wnioskodawczyń nie złożyli w terminie oświadczeń o odrzuceniu spadku w ich imieniu. Całokształt przedstawionych wyżej okoliczności doprowadził Sąd do przekonania, iż przedstawiciele ustawowi małoletnich wnioskodawczyń nie pozostawali w błędzie co do prawa, a zaniechanie złożenia oświadczenia spadkowego w imieniu małoletnich było z ich strony przejawem braku należytej staranności w prowadzeniu spraw małoletnich dzieci.

Apelację od postanowienia Sądu I instancji wnieśli wnioskodawcy, formułując w niej zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Postanowieniem z 5 lutego 2021 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku zmienił postanowienie Sądu I instancji w ten sposób, że zatwierdził uchylenie się przez wnioskodawczynię od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po Ł. L.

Sąd II instancji stwierdził, że ustalenia faktyczne poczynione w tej sprawie przez Sąd *a quo* są prawidłowe i akceptuje je oraz przyjmuje za własne. Sąd *ad quem* nie podzielił natomiast oceny prawnej dokonanej przez Sąd I instancji.

W ocenie Sądu II instancji oceny zasadności wniosku o przywrócenie terminu do złożenia przez wnioskodawczynię oświadczenia o odrzuceniu spadku po Ł. L. należało dokonać z perspektywy oceny tego, czy rodzice wnioskodawczyń dołożyli należytej staranności dokonując czynności mających na celu odrzucenie spadku w imieniu małoletnich.

Sąd *ad quem* uznał, iż nie budzi wątpliwości, że wniosek o wyrażenie przez sąd rodzinny zgody na odrzucenie spadku w imieniu małoletnich został złożony w ustawowym terminie, tj. przed upływem sześciu miesięcy od daty odrzucenia

spadku przez ojca wnioskodawczyń. Natomiast po uzyskaniu zgody sądu rodzinnego rodzice wnioskodawczyń nie dokonali czynności odrzucenia spadku, nietrafnie przyjmując, że nie ma potrzeby dokonywania jakiegokolwiek dalszej czynności.

Istotą oceny staranności rodziców wnioskodawczyń jest ustalenie przyczyny, z powodu której nie dokonali odrzucenia spadku wykazując wcześniej starania w celu uzyskania postanowienia sądu rodzinnego wyrażającego zgodę na odrzucenie spadku w imieniu małoletnich, wiążącego się z większym nakładem pracy niż samo złożenie oświadczeń o odrzuceniu spadku.

W ocenie Sądu II instancji zaniechania działania przez rodziców wnioskodawczyń nie należy łączyć z nienależytą starannością, gdyż - jak wyżej wskazano – rodzice wnioskodawczyń podjęli starania mające na celu odrzucenie spadku w imieniu małoletnich.

W konsekwencji należy dać wiarę zeznaniom D. K., że po rozmowie z pracownikiem kancelarii notarialnej doszła do przekonania, że wobec odbycia rozprawy przed sądem rodzinnym nastąpił skutek w postaci odrzucenia spadku przez małoletnie. Taka konstatacja pozostaje pozornie w sprzeczności z treścią wniosku o wyrażenie zgody na odrzucenie spadku w imieniu małoletnich, gdzie następuje wyraźne rozróżnienie na konieczność uzyskania zgody na odrzucenie spadku i następnie odrzucenie spadku, ale w ocenie Sądu II instancji jest spójna z niskim stanem świadomości prawnej polskiego społeczeństwa, w tym rodziców wnioskodawczyń.

Reasumując, w ocenie Sądu II instancji rodzice wnioskodawczyń pozostawali w błędzie polegającym na przekonaniu, że spadek został już odrzucony, przy czym nie można im przypisać niedołożenia należytej staranności w dojściu do takiego przekonania, a zatem wniosek o przywrócenie terminu do złożenia oświadczeń o odrzuceniu spadku podlegał uwzględnieniu.

Skargę kasacyjną od postanowienia Sądu II instancji wniósł uczestnik – Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy al. [...] w R., zaskarżając ją w całości i formułując w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia prawa materialnego, tj. 1) art. 1019 § 1, § 2 oraz § 3 k.c. w zw. z art. 84 § 1 § 2 k.c.

poprzez jego błędną wykładnię polegająca na przyjęciu, że w rozumieniu wskazanych przepisów może skutecznie powołać się na błąd co do istnienia wymogu złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku, ten kto został uprzednio pouczone przez organy ochrony prawnej o obowiązku złożenia takiego oświadczenia; 2) art. 1019 § 1, § 2 i § 3 k.c. w zw. z art. 84 § 1 i § 2 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na zatwierdzeniu uchylenia się przez wnioskodawczynię G. L. i L. L. od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku, w sytuacji, w której niezachowanie tego terminu nie było skutkiem usprawiedliwionego błędu i wynikało ono z niedochowania należytej staranności przez rodziców wnioskodawców, 3) art. 88 § 2 k.c. w zw. z art. 1019 § 1, § 2 i § 3 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na jego niezastosowaniu i nieoddaleniu wniosku o zatwierdzenie skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku, w sytuacji niedochowania rocznego terminu na uchylenie się od skutków prawnych błędu.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i orzeczenie przez Sąd Najwyższy co do istoty sprawy poprzez oddalenie wniosku wnioskodawczyń w całości oraz poprzez zasądzenie od wnioskodawczyń na rzecz skarżącej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy w całości do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gdańsku z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

W piśmie z dnia 20 sierpnia 2021 r. wnioskodawczynię wniosły o oddalenie skargi kasacyjnej oraz zasądzenie na ich rzecz od skarżącej kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna podlega oddaleniu.

W sprawie wniosek w imieniu małoletnich o wyrażenie przez sąd rodzinny zgody na odrzucenie spadku został złożony w ustawowym terminie (przed upływem sześciu miesięcy od daty odrzucenia spadku przez ojca wnioskodawczyń). Po uzyskaniu zgody sądu rodzinnego rodzice działający w imieniu wnioskodawczyń nie dokonali natomiast odrzucenia spadku.

Trafnie w niniejszej sprawie Sąd II instancji uznał, iż istotą oceny staranności opiekunów prawnych jest ustalenie przyczyny, która spowodowała, że nie dokonali oni odrzucenia spadku, choć wcześniej uzyskali zgodę na to odrzucenie.

Z jednej strony można argumentować, iż wobec złożenia przez opiekunów prawnych wniosku o wyrażenie zgody na odrzucenie spadku w imieniu małoletnich powinni oni mieć świadomość tego, że sama zgoda nie jest aktem wystarczającym dla powstania skutku, który ma być osiągnięty dzięki tej zgodzie, tj. doprowadzenia do odrzucenia spadku.

Z drugiej jednak strony nie budzi wątpliwości to, iż istotą oceny staranności rodziców wnioskodawczyń powinno być ustalenie przyczyny, która doprowadziła to tego, że w świetle obowiązujących przepisów nie dokonali oni skutecznego odrzucenia spadku, mimo że podjęli wcześniej w tym celu odpowiednie czynności. Nie można tracić z pola widzenia faktu, iż podjęcie takich działań, tj. złożenie przez przedstawicieli ustawowych wnioskodawczyń wniosku o wyrażenie zgody na odrzucenie spadku w imieniu małoletnich należy ocenić jako działanie podjęte właśnie w tym celu, to jest dla doprowadzenia do powstania skutków odrzucenia spadku.

Zgodnie z art. 1019 § 1 k.c., jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli z następującymi zmianami: 1) uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem; 2) spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca. Nowelizacją z 2023 r. dodano do art. 1019 § 1 k.c. punkt 3 w brzmieniu: „do zachowania terminu, o którym mowa w art. 88 § 2, wystarcza złożenie przed jego upływem wniosku do sądu o odebranie oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia”. Spadkobierca, który pod

wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może w powyższy sposób uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu (art. 1019 § 2 k.c.).

Zgodnie z art. 1019 § 2 k.c. w związku z art. 84 § 1 zdanie pierwsze i § 2 k.c. podstawę uchylenia się przez spadkobiercę od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może stanowić błąd, który określa się jako prawnie doniosły (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 4 listopada 2021 r., II CSKP 44/21). O istotności tak rozumianego błędu można mówić wtedy, gdy uzasadnione jest przypuszczenie, że gdyby spadkobierca nie działał pod jego wpływem i oceniał sprawę rozsądnie, złożyłby oświadczenie o odrzuceniu spadku albo jego przyjęciu z dobrodziejstwem inwentarza (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 5 lipca 2012 r., IV CSK 612/11; z 29 listopada 2012 r., II CSK 171/12). Spadkobierca może zatem uchylić się od skutków swego niebędącego oświadczeniem woli biernego zachowania (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2005 r., IV CK 799/04; z 29 listopada 2012 r., II CSK 171/12, Rejent 2014, nr 1, s. 167; z 1 grudnia 2011 r., I CSK 85/11). Bierność spadkobiercy nie może być traktowana jako dorozumiane oświadczenie woli spadkobiercy. Przypisanie milczeniu spadkobiercy skutków przyjęcia spadku jest równoważone (łagodzone) przez przewidzianą w art. 1019 § 2 k.c. możliwość uchylenia się od skutków oświadczenia woli, uwzględniając przeciętny stan świadomości prawnej społeczeństwa (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 29 listopada 2012 r., II CSK 171/12; z 7 kwietnia 2016 r., III CSK 210/15).

Jedną z naczelných reguł prawnych jest ta, iż nieznanomość prawa nie stanowi okoliczności, na którą można się powoływać w celu usprawiedliwienia niepodjęcia działań, od których norma prawna uzależnia określony skutek (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2002 r., II CKN 723/00). Funkcjonowanie prawa, zwłaszcza w demokratycznym państwie prawnym, opiera się na założeniu, iż adresaci obowiązującej normy prawnej (powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej) znają jej właściwą treść i nikt nie może uchylić się od ujemnych skutków naruszenia tej normy na tej podstawie, że normy tej nie znał lub rozumiał ją opacznie (*ignorantia iuris nocet*). Powyższe powoduje, że nieznanomość

prawa nie stanowi okoliczności, na którą można się powoływać w celu usprawiedliwienia niepodjęcia działań, od których norma prawna uzależnia określony skutek (zob. np. zachowującą aktualność uchwałę Trybunału Konstytucyjnego z 7 marca 1995 r., W 9/94, Zb.Urz. z 1995 r. Nr 1, poz. 20). Zasada ta *de constitutione lata* wynika z art. 83 Konstytucji RP, zgodnie z którym każdy ma obowiązek przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej. Gwarancję uzasadniającą ów obowiązek, a tym samym fikcję powszechnej znajomości wiążącego obywateli prawa (powszechnej znajomości prawa) stanowią przepisy normujące promulgowanie aktów normatywnych (zob. art. 122 ust. 2 i 5, art. 144 ust. 3 pkt 7 oraz art. 190 ust. 2 Konstytucji RP).

W istocie art. 1019 § 2 k.c. jest natomiast przepisem, który należy traktować jako potwierdzający to, iż prawodawca polski dostrzega m.in. możliwość powstania sytuacji takich, jak miała miejsce w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy. Dopuszcza zatem możliwość oceny w kategoriach błędu doniesłego sytuacji, w której spadkobierca (osoba go reprezentująca) nie składa oświadczenia o odrzuceniu spadku pozostając w przekonaniu, iż wystarczy zezwolenie sądu opiekuńczego na dokonanie takiej czynności przez przedstawiciela małoletniego, a wniosek o uzyskanie takiego zezwolenia (na złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku) traktuje jako równoznaczny ze skutecznym złożeniem takiego oświadczenia niejako warunkowo. Taki spadkobierca (osoba go reprezentująca) racjonalnie (w ujęciu subiektywnym) może bowiem zakładać, że jego wniosek *implicite* zakłada akt odrzucenia spadku, o ile sąd wyda wymagane zezwolenie na dokonanie takiej czynności. Nie jest to zatem błąd odnośnie samej konieczności odrzucenia spadku w ogólności, lecz dotyczący tego, czy określona czynność taki skutek wywołuje. Nie chodzi jedynie o ocenę zwykłej bierności osoby zainteresowanej. Pouczenie, w tym przez sąd, co do czynności koniecznych do odrzucenia spadku nie wyklucza przyznania błędu, o którym mowa art. 1019 § 1, 2 i 3 k.c. w zw. z art. 84 k.c., a w konsekwencji powołania się na tak rozumiany błąd.

Nie można przy tym tracić z pola widzenia okoliczności, że nawet gdyby potraktować tego rodzaju błąd jako błąd co do prawa, a nie co do skutków

zachowania reprezentantów małoletnich spadkobierców, na gruncie prawa spadkowego przyjmuje się, że im bardziej skutki przyjęcia fikcji prawnej z art. 1015 § 2 k.c. mogą być dla spadkobiercy niekorzystne, tym mniej rygorystycznie powinny być interpretowane przesłanki powołania się na błąd. We wszystkich przypadkach błędu spadkobiercy co do prawa, dotyczącego okoliczności objętych przyjęciem spadku z mocy ustawy (np. powołania do dziedziczenia), należy dopuścić uchylenie się przez spadkobiercę od skutków prawnych niezachowania terminu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 29 listopada 2012 r., II CSK 171/12).

Skuteczność oświadczenia w przedmiocie przyjęcia bądź odrzucenia spadku złożonego w toku postępowania o zatwierdzenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia spadkowego w terminie zależy od zachowania terminu określonego w art. 1019 § 1 k.c. w zw. z art. 88 § 2 k.c. (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z 22 listopada 2013 r., III CZP 77/13, OSNC 2014/9/86; postanowienie Sądu Najwyższego z 4 kwietnia 2014 r., II CSK 410/13). W konsekwencji uprawnienie kształtujące do uchylenia się od skutków niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wygasa po upływie roku od chwili wykrycia błędu. W postępowaniu przed Sądem I instancji, wyjaśniając przyczyny niezłożenia w imieniu małoletnich wnioskodawczyń w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku, D. K. zeznała, że dopiero w 2018 r. miała możliwość zapoznania się z treścią orzeczenia sądu rodzinnego i że wtedy dopiero zrozumiała, że postanowienie to upoważnia jedynie do złożenia właściwego oświadczenia o odrzuceniu spadku po spadkodawcy w imieniu dzieci, a nie zastępuje go. Sąd I instancji odmówił wiary zeznaniom D. K. w części, w której mówiła o przyczynach niezłożenia w imieniu małoletnich wnioskodawczyń w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku. Skarżąca jednak nie przedstawiła w zakresie dotyczącym naruszenia przez Sąd *ad quem* art. 88 § 2 k.c. argumentacji jurydycznej, która świadczyłaby o naruszeniu (niewłaściwym zastosowaniu) przez ten Sąd wskazanego przepisu prawa materialnego. Ograniczyła się bowiem w istocie do podzielenia stanowiska Sądu I instancji, iż

skoro dla przedstawicieli ustawowych wnioskodawczyń już sama lektura w/w postanowienia sądu rodzinnego była wystarczająca do spostrzeżenia błędu (tj. do spostrzeżenia, że orzeczenie sądu rodzinnego nie kończy sprawy), to należy uznać, iż roczny termin zawity na złożenie oświadczenia od uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku, o którym mowa w art. 88 § 2 k.c. musiał upłynąć najpóźniej w ciągu roku od daty doręczenia przedmiotowego orzeczenia, a więc 5 maja 2016 r. Nie jest rolą Sądu Najwyższego wyręczenie skarżącej w poszukiwaniu motywów formułowanych w skardze kasacyjnej zarzutów, które nie mogą polegać jedynie na aprobowaniu stanowiska zaprezentowanego przez Sąd *a quo*, i to w dodatku stanowiącego ocenę okoliczności faktycznych sprawy i materiału dowodowego.

Ponadto, niezależnie od niedostatecznego uzasadnienia przedmiotowego zarzutu przez skarżącą, Sąd Najwyższy zwraca uwagę, że zarzut ten mógłby być zasadny jedynie wówczas, gdyby Sąd II instancji przyjął, że pomiędzy momentem, w którym rodzice wnioskodawczyń wykryli błąd a złożeniem przez nich wniosku o zatwierdzenia oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku upłynął termin określony w art. 88 § 2 k.c. Tymczasem Sąd Okręgowy w uzasadnieniu swojego postanowienia nie wskazał, w którym momencie, w jego ocenie, rodzice wnioskodawczyń wykryli błąd, a tym samym od kiedy należy liczyć roczny termin na złożenie wniosku na podstawie art. 1019 § 1 i 2 k.c. Samo zawarcie w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia sformułowania, iż Sąd II instancji przyjmuje za własne ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji, jest niewystarczające do uznania, że Sąd *ad quem* podzielił stanowisko Sądu *a quo* również co do momentu, od którego należy liczyć roczny termin na złożenia wniosku na podstawie art. 1019 § 1 i 2 k.c., skoro Sąd II instancji zmienił postanowienie Sądu I instancji i zatwierdził uchylenie się przez wnioskodawczynie od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po Ł. L. Wydanie postanowienia reformatoryjnego pozwala przyjąć, że Sąd *ad quem* uznał, że wnioskodawczynie, reprezentowane przez przedstawicieli ustawowych, złożyły wniosek z zachowaniem

rocznego terminu. Faktem jest jednak, że Sąd II instancji w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia nie wskazał, od jakiego momentu należało, w jego ocenie, liczyć bieg terminu do złożenia przez wnioskodawczynię wniosku o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po Ł. L. Powyższy brak świadczy o pewnej wadliwości uzasadnienia zaskarżonego postanowienia, jednak skarżąca w swojej skardze kasacyjnej nie sformułowała w tym zakresie żadnego zarzutu a Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę kasacyjną, związany jest zarzutami sformułowanym w skardze i z wyjątkiem stwierdzenia nieważności postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod uwagę z urzędu, nie może uchylić zaskarżonego orzeczenia z powodu dostrzeżenia uchybienia niewskazanego przez stronę skarżącą.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., orzekając o kosztach postępowania na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.

[wr]

[ms]